

Sygn. akt I PK 48/05

POSTANOWIENIE

Dnia 6 czerwca 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Katarzyna Gonera

w sprawie z powództwa S.G.

przeciwko B. Spółce Restrukturyzacji Kopalń Spółce z ograniczoną
odpowiedzialnością Zakładowi Kopalni Węgla Kamiennego "P. - B. I" w B.

o przywrócenie do pracy i zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 czerwca 2005 r.,

kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w K.

z dnia 29 czerwca 2004 r., sygn. akt IX Pa .../04,

odmawia przyjęcia kasacji do rozpoznania.

Uzasadnienie.

Sąd Rejonowy w B. – Sąd Pracy wyrokiem z 6 listopada 2003 r., w sprawie V P .../00, zasądził na rzecz powoda S.G. od strony pozwanej B. Spółki Restrukturyzacji Kopalń Spółki z o.o. w B. Zakładu Kopalnia Węgla Kamiennego „P. – B. I” kwotę 18.306,54 zł brutto z ustawowymi odsetkami od 26 maja 1999 r. tytułem nagrody jubileuszowej za 35 lat pracy i kwotę 12.898,80 zł brutto tytułem reszty odprawy rentowej z ustawowymi odsetkami od 1 stycznia 2001 r. Sąd Rejonowy oddalił natomiast powództwo S.G. w zakresie przywrócenia do pracy.

Sąd Okręgowy w K. – Sąd Pracy wyrokiem z 29 czerwca 2004 r., w sprawie

IX Pa .../04, oddalił apelacje obu stron oraz odrzucił apelację powoda w części dotyczącej odsetek od kwot: 5.183 zł i 4.735,54 zł z tytułu odprawy rentowej oraz kosztów postępowania pierwszoinstancyjnego.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego wniosła strona pozwana zaskarżając wyrok ten w części oddalającej jej apelację. Kasację oparto na podstawach: 1) naruszenia prawa materialnego poprzez: błędną wykładnię i niezastosowanie przepisu art. 65 k.c. i art. 55¹ k.c. w wyniku przyjęcia, że łącząca strony niniejszego postępowania umowa o pracę z 18 listopada 1976 r. jest podstawą do zasądzenia roszczeń związanych z wypadkiem przy pracy, jakiemu uległ powód przed zawarciem tejże umowy; błędną wykładnię i niezastosowanie przepisu art. 65 k.c. i art. 55¹ k.c. w wyniku przyjęcia, że umowa z 30 kwietnia 1999 r. łącząca B.ską Spółkę Węglową S.A. w B. i Kopalnię Węgla Kamiennego „R.” w B. jest podstawą do uznania następstwa prawnego po Przedsiębiorstwie Państwowym KWK „R.” w B. i zasądzenia roszczeń związanych z wypadkiem przy pracy, jakiemu uległ powód w Przedsiębiorstwie Państwowym KWK „R.” w B.; 2) naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nierozważenie zebranego materiału dowodowego w sposób wszechstronny; art. 382 k.p.c. poprzez dokonanie istotnych ustaleń Sądu sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego; art. 467 k.p.c. w związku z art. 17 k.p.c. w związku z art. 379 k.p.c. poprzez pominięcie ustaleń w zakresie przestrzegania przez Sąd pierwszej instancji swojej właściwości.

Jako okoliczności uzasadniające przyjęcie kasacji do rozpoznania strona skarżąca wskazała:

- 1) występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, podlegających rozważeniu, a mianowicie:

- a) czy pozwany odpowiada za skutki wypadku przy pracy, jakiemu powód uległ u innego pracodawcy, w sytuacji gdy pozwany nie jest następcą prawnym tego pracodawcy, a wypadek miał miejsce przed nawiązaniem z powodem 18 listopada 1976 r. stosunku pracy zakończonego 31 grudnia 2000 r.;

- b) czy przedsiębiorstwo państwowe i przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 55¹ k.c. są pojęciami tożsamymi, albowiem zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w kontekście dotychczasowego orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w K. oraz sądów

okręgowych i rejonowych apelacji k. powoduje powstanie rozbieżności w orzecznictwie sądów;

c) czy sąd pierwszej instancji prowadzący postępowanie w przedmiocie roszczeń związanych z uznaniem wypowiedzenia za bezskuteczne jest zobowiązany z urzędu, po dokonanych rozszerzeniu powództwa, wyłączyć do odrębnego rozpoznania roszczenia dotyczące renty wyrównawczej i roszczeń związanych z wypadkiem przy pracy, jakiemu powód uległ u innego pracodawcy, i po dokonaniu obligatoryjnego wstępnego badania (467 k.p.c.) jest obowiązany badać swoją właściwość w kontekście art. 17 pkt 4 k.p.c. i przekazać sprawę do rozpoznania właściwemu sądowi;

2) oczywiste naruszenie przez zaskarżony wyrok wskazanych „powyżej” (w podstawach kasacyjnych) przepisów prawa materialnego i procesowego.

Strona pozwana wniosła o uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji w zaskarżanej części i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie - w razie wystąpienia przesłanek, o których mowa w art. 393¹⁵ k.p.c. - o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości w zakresie zasądzonej na rzecz powoda kwoty 18.306,54 zł brutto wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 26 maja 1999 r. tytułem nagrody jubileuszowej za 35 lat pracy oraz kwoty 12.898,80 zł brutto tytułem reszty odprawy rentowej z ustawowymi odsetkami.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznanie kasacji, będącej środkiem odwoławczym sytuującym się poza wymaganym przepisami art. 45 ust. 1 i art. 176 Konstytucji modelem postępowania dwuinstancyjnego, następuje tylko z przyczyn wykraczających ponad toczący się między stronami spór prywatnoprawny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 maja 2001 r., III CZ 36/01, OSNC 2002, nr 2, poz. 22 lub postanowienie Sądu Najwyższego z 5 lipca 2001 r., V CKN 176/01, niepublikowane). Publicznoprawny charakter kasacji implikuje jej podstawowy cel, polegający na zapewnieniu jednolitości wykładni oraz na wkładzie w rozwój prawa i orzecznictwa sądowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147). W związku z tym Sąd Najwyższy przed rozpoznaniem sprawy dokonuje - zgodnie z art. 393 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym po dniu 1

lipca 2000 r. - wstępnego badania kasacji i może odmówić przyjęcia jej do rozpoznania, jeżeli w sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne, nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a ponadto gdy kasacja jest oczywiście bezzasadna (art. 393 § 1 k.p.c.); nie może natomiast odmówić przyjęcia kasacji do rozpoznania tylko wówczas, gdy zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza prawo albo gdy zachodzi nieważność postępowania (art. 393 § 2 k.p.c.).

Jako okoliczności uzasadniające przyjęcie kasacji do rozpoznania strona skarżąca wskazała występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, przytoczonych na wstępie (art. 393 § 1 pkt 1 k.p.c.), oraz oczywiste naruszenie prawa przez zaskarżony wyrok (art. 393 § 2 k.p.c.).

W ocenie Sądu Najwyższego żadna ze wskazanych okoliczności mających uzasadniać rozpoznanie kasacji w niniejszej sprawie nie występuje.

Zagadnienie prawne w rozumieniu art. 393 § 1 pkt 1 k.p.c. jest to zagadnienie, które nie tylko wiąże się z określonym przepisem prawnym (określonymi przepisami prawnymi) lub ogólniej uregulowaniem prawnym, lecz którego wyjaśnienie ma także znaczenie dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy oraz innych podobnych spraw. Istotność zaś zagadnienia prawnego polega na tym, że w danej sprawie występuje problem prawny mający znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Przedstawienie okoliczności, uzasadniających rozpoznanie kasacji ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 393³ § 1 pkt 3 i art. 393 § 1 pkt 1 k.p.c.), polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11).

Ponadto, co jest istotne w rozpoznawanej sprawie, w postanowieniu z 4 września 2002 r., I PKN 682/01 (OSNAPiUS z 2002 r. nr 24 – wkładka poz. 5), Sąd Najwyższy stwierdził, że nie stanowi okoliczności uzasadniającej rozpoznanie kasacji potrzeba wykładni przepisów, których naruszenie nie zostało wskazane jako podstawa kasacji. Pogląd ten należy podzielić. W związku z tym można

sformułować tezę, że nie stanowi okoliczności uzasadniającej rozpoznanie kasacji potrzeba wyjaśnienia istotnego zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie to nie ma powiązania z podstawami kasacji (a ściślej – z przepisami wskazanymi jako naruszone w ramach podstaw kasacyjnych). Jeżeli wnoszący kasację powołuje się na potrzebę wykładni określonych przepisów prawnych, to potrzeba taka musi odnosić się przynajmniej do jednej z przytoczonych podstaw kasacyjnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2002 r., II UKN 256/01, Prok. i Prawo 2002/10/44). Wynika z tego, że Sąd Najwyższy może odmówić przyjęcia kasacji do rozpoznania m.in. wówczas, gdy skonstruowane przez skarżącego zagadnienie prawne nie ma powiązania z podstawami kasacyjnymi. Sąd Najwyższy rozpoznaje bowiem sprawę w granicach kasacji, które wyznaczają - między innymi – podstawy kasacyjne, a w ich ramach zarzuty naruszenia konkretnych przepisów prawa.

Powyższych warunków nie spełniają zagadnienia sformułowane przez stronę skarżącą.

Pierwsze z nich jest zbyt szczegółowe, nie ma waloru związanego z publicznoprawnym charakterem kasacji – jego rozstrzygnięcie nie przyczyniłoby się do rozwoju prawa i orzecznictwa sądowego. Ponadto, dotyczy ono następstwa prawnego, a tego zagadnienia materialnoprawnego nie reguluje żaden ze wskazanych w ramach podstaw kasacji przepisów prawa materialnego (art. 65 k.c. i art. 55¹ k.c.). W istocie formułując to zagadnienie prawne skarżąca kwestionuje ustalenie faktyczne i ocenę prawną Sądów obu instancji, że jako następca prawny byłego przedsiębiorstwa państwowego (Kopalni Węgla Kamiennego „R.” w B.) opowiada za skutki wypadku przy pracy, jakiemu uległ powód w czasie zatrudnienia w tym przedsiębiorstwie. To przypisanie stronie pozwanej statusu następcy prawnego byłego (wcześniejszego) pracodawcy powoda wynika z ustaleń faktycznych obu Sądów (por. szczegółowy opis kolejnych faz przekształceń podmiotowych przedsiębiorstw górniczych przedstawiony w uzasadnieniach Sądów obu instancji). Jest to zatem przede wszystkim kwestia natury faktycznej, a nie prawnej. Zresztą, konstruując pierwsze zagadnienie prawne, skarżąca nie wskazuje żadnego przepisu prawa (czy to materialnego, czy procesowego), którego zagadnienie to miałoby dotyczyć.

Odpowiedź na drugie zagadnienie prawne jest oczywista i nie wymaga rozpoznania kasacji przez Sąd Najwyższy. Jest bowiem oczywiste, że przepis art. 55¹ k.c. dotyczy przedsiębiorstwa w znaczeniu przedmiotowym, natomiast przedsiębiorstwo państwowe jest jednym z typów osób prawnych. Nie ulega zatem wątpliwości, że pojęcie „przedsiębiorstwo państwowe” jako oznaczenie jednego z typów osób prawnych oraz pojęcie „przedsiębiorstwo” w ujęciu art. 55¹ k.c. nie są pojęciami tożsamymi. Skarżąca nie powołuje żadnych przykładów rozbieżności w dotychczasowym orzecznictwie sądów okręgowych i rejonowych apelacji katowickiej, które wskazywałyby na potrzebę wykładni budzących wątpliwości przepisów prawnych dotyczących tej kwestii.

Trzecie zagadnienie – natury procesowej – jest interesujące, ale jego rozstrzygnięcie nie miałoby wpływu na wynik sprawy. Rozpoznanie przez sąd rejonowy sprawy o roszczenie majątkowe, którego wartość przewyższa kwotę stanowiącą granicę właściwości rzeczowej sądu okręgowego (art. 17 pkt 4 k.p.c.), nie powoduje nieważności postępowania (art. 379 pkt 6 k.p.c.). Jeżeli nawet Sąd Rejonowy powinien był wyłączyć do odrębnego rozpoznania roszczenia powoda o nagrodę jubileuszową i odprawę rentową (których łączna wartość przekraczała trzydzieści tysięcy złotych) i przekazać je według właściwości rzeczowej do Sądu Okręgowego, czego faktycznie nie uczynił, rozstrzygnięcie tego zagadnienia procesowego w przedstawionym przez skarżącą kierunku nie miałoby wpływu na treść wyroku, a w każdym razie skarżąca tego wpływu nie uprawdopodobniła. W żaden sposób nie można natomiast zgodzić się z tezą, że rozpoznanie sprawy o nagrodę jubileuszową i odprawę rentową przez Sąd Rejonowy doprowadziło do nieważności postępowania ze względu na naruszenie przepisów o właściwości rzeczowej.

Przedstawiając jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie kasacji "oczywiste naruszenie prawa", skarżący powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). O ile dla uwzględnienia kasacji wystarczy wykazanie usprawiedliwionej podstawy, np. przez wykazanie, że zaskarżone orzeczenie narusza prawo materialne i formalne w sposób określony w art. 393¹ pkt 1 i 2 k.p.c., o tyle dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie

kwalifikowanej postaci tego naruszenia polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Oczywistość naruszenia prawa w rozumieniu art. 393 § 2 k.p.c. powinna być rozumiana jako widoczna bez pogłębionej analizy sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie pojętymi regułami interpretacji (por. postanowienie z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494); oczywiste naruszenie prawa przez zaskarżony wyrok jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy jest ono z góry widoczne dla każdego prawnika, bez potrzeby głębszej analizy prawniczej (por. orzeczenie z dnia 8 czerwca 1934 r., C III 76/34, Zb.Urz. 1935 r., poz. 15); gdy jest zupełnie pewne i nie może ulegać żadnej wątpliwości (por. orzeczenie z dnia 25 września 1934 r., C II 1532/34, Zb.Urz. 1935 r., poz. 98); gdy jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Tego rodzaju naruszenia prawa skarżąca w kasacji nie wykazała.

Ponieważ w sprawie zachodzą pozytywne przesłanki odmowy przyjęcia kasacji do rozpoznania (art. 393 § 1 k.p.c.), a zarazem nie zachodzą negatywne przesłanki dokonania tej czynności (art. 393 § 2 k.p.c.), Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393⁷ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji.